

SAKSA KEELE RIIGIEKSAMI ERISTUSKIRI 2013

1. Gümnaasiumi lõpueksamite eesmärgid

Tulenevalt haridusministri 17. septembri 2010. a määrusest nr 59 „Tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite ettevalmistamise, koostamise, läbiviimise ja hindamise tingimused ja kord ning tasemetööde, ühtsete põhikooli lõpueksamite ja riigieksamite tulemuste analüüsimise tingimused ja kord“, on gümnaasiumi lõpueksamite eesmärgid järgmised:

- 1) tagada eksamitulemuste üleriigiline võrreldavus, et õpilane, lapsevanem, kool ja kooli pidaja saaksid võimalikult objektiivse ettekujutuse õpitulemuste saavutusest;
- 2) anda koolile, kooli pidajale, Haridus- ja Teadusministeeriumile, õpilastele, lastevanematele tagasisidet õppimise ning õpetamise tulemuslikkusest koolis;
- 3) saada ülevaade riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste saavutusest eksamiainetes hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks;
- 4) toetada õppekava rakendamist, suunata eksamiülesannete valiku kaudu õppeprotsessi;
- 5) siduda järjestikuste haridustasemete õppekavad ning võimaldada kasutada riigieksamitulemusi õpingute jätkamisel, anda võimalus kasutada riigieksamitulemusi rahvusvahelisel tasandil.

Saksa keele riigieksam kontrollib kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja rääkimisoskust ning keelepädevust. Eksam toetub riiklikule õppekavale ja Euroopa keeleõppe raamdokumendile ning vastab ligilähedaselt Euroopa Nõukogu keeleoskustasemete süsteemi B2-taseme kirjeldusele.

2. Eksami sihtrühm

Eksami sihtrühm on gümnaasiumide ja keskkaridust andvate kutseõppeasutuste lõpetajad ning gümnaasiumi varem lõpetanud isikud.

Õpilasel on õigus sooritada võõrkeele riigieksam ka juhul, kui ta ei ole seda keelt koolis õppinud.

3. Gümnaasiumi lõpetaja õpitulemused võõrkeeles

kuulamise

- mõistab erinevate kõnelejate olmeteksti ja telefoni teel edastatud teateid eeldusel, et need on lähedased standardkeelele;
- suudab jälgida raadio- ja TV-uudiseid ja -teateid, et saada vajalikku infot;
- oskab eristada selgelt väljendatud tooni ja suhtumist, panna tähele rõhuasetusi ja mõttefraase;
- oskab tuletada tundmatute sõnade tähendust konteksti abil temale tuntud elementide kaudu;
- teab oma emakeeles enamkasutatavate rahvusvaheliste sõnade tähendusi ning oskab neid teadmisi kasutada võõrkeelset teksti kuulates;
- suudab eristada kuuldu detaile ja järjestada sündmusi;
- suudab jälgida lühiloengut (5–10 min) ning eristada sellest olulist infot.

lugemisel

- suudab lugeda funktsionaalstiililt erinevaid tekste, nende hulgas mitmesuguseid kasutamisujuhiseid;
- suudab määratleda teksti peaideed (mis on kas välja öeldud või millele on vihjatud) ja autori eesmärged;
- oskab leida tekstist vajalikku või huvipakkuvat infot;
- oskab teksti mõistmiseks kasutada pealkirju, illustatsioone, jooniseid, skeeme, erinevaid kirjapilte;
- oskab tuletada tundmatute sõnade tähendust konteksti abil temale tuntud elementide kaudu (liitsõna üksikomponendid ja sõnaliited);
- teab oma emakeeles kasutatavate rahvusvaheliste sõnade tähendusi ning oskab neid teadmisi kasutada võõrkeelset teksti lugedes;
- oskab leida õpitava võõrkeele vahendusel infot erinevatest allikatest, seda valida ja kasutada;
- oskab kasutada eriliigilisi sõnaraamatuid ja teatmeteoseid.

kirjutamisel

- oskab kirjutada teateid, ametlikke ja mitteametlikke kirju;
- oskab loetu ja kuuldu põhjal märkmeid teha, olulist kokku võtta;
- oskab täita ankeete ja vastata küsimustikele;
- oskab kirjutada elulookirjeldust (CV);
- oskab kirjutada kirjeldavaid, analüüsivaid ja arutlevaid kirjandeid, referaate ja lühiartikleid ajalehele;
- tunneb õigekirja ja lausemärgistusi, vajadusel oskab neid kontrollida teatmeteoste abil;
- oskab liigendada ja vormistada erinevaid tekste.

rääkimisel

- kasutab vastavale võõrkeelele omast intonatsiooni, rütmi ja rõhku;
- oskab vestelda põhitemaatika ulatuses ning esitada ja põhjendada oma vaateid ja seisukohti;
- tunneb suhtlusetiketti ja oskab seda kasutada;
- oskab suhelda võõrkeeles nii vahetult kui ka telefoni teel;
- oskab vahetada infot, esitada küsimusi ja väljendada oma mõtteid ühiskondlike probleemide ja sündmuste kohta;
- oskab vestluses vajadusel kasutada kompensatsioonistrateegiaid.

4. Riigieksami ülesehitus

Saksa keele riigieksam koosneb kirjalikust (kirjutamine, kuulamine, lugemine, keelestruktuur) ja suulisest (rääkimine) osast.

Eksamiosa		Kestus	Max punkte	Ülesanded/ üksikküsimused
I osa	Kirjutamine	90 min	20	2
<i>Vaheaeg</i>		<i>30 min</i>		
II osa	Kuulamine	35 min	20	4/32
III osa	Lugemine	60 min	20	4/32
IV osa	Keele struktuur	40 min	20	3/40
KOKKU :	Eksami kirjalik osa	255 min	80	13/104
V osa	Suuline osa	15 min	20	2

5. Riigieksamitöö ülesanded ja testitavad oskused

osa	ülesanded	testitavad oskused
Kirjutamine	konkreetselt lugejale suunatud kirjutis, nt (pool)ametlik kiri (120 sõna ±10%)	kirjaliku teksti loomise oskus (sündmuste ja protsessi kirjeldamine, seletamine, veenmine, kaebuse esitamine, ettepaneku esitamine, info edastamine)
	arvamustekst (200 sõna ±10%)	kirjaliku teksti loomise oskus (arvamuse väljendamine, arutlemine, poolt- ja vastuargumentide esitamine)
Kuulamine	valikvastustega ülesanne (õige vastuse leidmine etteantud valikute hulgast)	arusaamine teksti peamisest mõttest

	valikvastustega ülesanne (õige vastuse leidmine etteantud valikute hulgast)	arusaamine teksti peamisest mõttest, valikulise info leidmine, järelduste tegemine
	lühivastusega ülesanne (teksti täiendamine vajaliku infoga)	arusaamine teksti peamisest mõttest, valikulise info leidmine, teksti detailne mõistmine
	sobitamisesülesanne (kuuldu ja kirjaliku loetelu kokkusobitamine)	arusaamine teksti peamisest mõttest, valikulise info leidmine, järelduste tegemine
Lugemine	sobitamisesülesanne (väite ja tekstilõigu kokkusobitamine)	arusaamine teksti peamisest mõttest, teksti detailne mõistmine, arusaamine kaudselt esitatud infost
	valikvastustega ülesanne (õige vastuse leidmine etteantud valikute hulgast)	arusaamine teksti peamisest mõttest, teksti detailne mõistmine, arusaamine kaudselt esitatud infost, valikulise info leidmine, järelduste tegemine
	pangaga lünkülesanne (tekstist kustutatud lause/ tekstiosa leidmine pangast)	arusaamine teksti peamisest mõttest, olulise info mõistmine, tekstisiseste seoste mõistmine
	sobitamisesülesanne (sõnade ja nende ükskeelses sõnastikus oleva määratluse kokkusobitamine)	arusaamine teksti peamisest mõttest, teksti detailne mõistmine, sõnavara tundmine ja oskus tuletada tähendust kaasteksti abil
Keele struktuur	valikvastustega lünkülesanne (õige vastuse leidmine etteantud valikute hulgast)	keeleline korrektsus, sõnavara ulatus, sõnakasutuse täpsus
	pangaga lünkülesanne (õige sõna leidmine pangast)	keeleline korrektsus, sõnavara ulatus, sõnakasutuse täpsus, grammatiliste vormide moodustamine ja kasutamine
	avatud lüngaga ülesanne (teksti täiendamine puuduva sõnaga)	grammatiliste vormide moodustamine ja kasutamine, sõnavara tundmine, õigekiri; sõnavara ulatus
Rääkimine	monoloog, mis põhineb etteantud u 150-sõnalisel tekstil, ning sellele järgnev suunatud vestlus	üldine rääkimisoskus ja üldine suuline suhtlus: suuline esinemine, vestlus, seisukohtade põhjendamine ja selgitamine, kirjeldamine, kommenteerimine, vooruvahetus, kokkuvõtte tegemine
	rollimäng	

Kuulamisosa tekste kuulatakse kaks korda.

Lugemisosa tekstide kogupikkus on u 1500 sõna.

Rääkimisosa algab sissejuhatava vestlusega, mida ei hinnata.

Eksami suuline osa salvestatakse õpilase soovil.

6. Kuulamise ja lugemise testimiseks kasutatavad tekstitüübid

Kuulamis- ja lugemisosa tekstide valikul lähtutakse põhimõttest, et teksti keeleline raskus ja teema arvestavad eksaminandide tausta ehk vanust, haridust, huvialasid jne. Kasutatakse autentseid tekste, mida vajadusel kohandatakse tasemele vastavaks. Kuulamisülesannete tekstideks võivad olla uudised, argivestlused, keskustelud, koosolekud, teadaanded, intervjuud, ülevaated, reportaažid, juhised, lühisõnumid ja teated, loengud. Tekstide allikaks on meediakanalid ja salvestised. Lugemisülesannete tekstideks võivad olla kirjad ja teated, uudised, artiklid, arvustused, reportaažid, intervjuud, reklaamtekstid ja kuulutused; kasutusjuhised, ilukirjanduslikud tekstid. Tekstide allikaks on ajakirjandus, populaarteaduslikud ja ilukirjanduslikud raamatud ning Internet.

7. Hindamine

Saksa keele riigieksamit hindab gümnaasiumide õpetajatest ning kõrgkooli õppejõududest koosnev komisjon. Hindamiskomisjoni kinnitab haridus- ja teadusminister oma käskkirjaga.

Riigieksamitöö hindamisel lähtutakse riigieksameid ettevalmistava komisjoni poolt koostatud hindamisjuhendist. Hindamisjuhend kirjeldab iga ülesande, aspekti või üksikküsimuse osakaalu kogu riigieksamitöö hindamisel.

Iga saksa keele riigieksamitöö osa eest on võimalik saada maksimaalselt 20 punkti. Kuulamis- ja lugemisosa iga üksikküsimuse kaal on 0,625 punkti, keelestruktuuriosa üksikküsimuse kaal 0,5 punkti.

Kuulamis-, lugemis- ja keelestruktuuriosa ülesandeid hinnatakse võtme järgi.

Kirjutamise hindamiseks kasutatakse vastavaid hindamisskaalasisid. Riigieksami kirjutamisosa hindavad vastava väljaõppe saanud eksperdid. Igat kirjutamisosa ülesannet hindab kaks hindajat. Kui kahe hindaja punktide vahe on suurem kui 4 punkti, läheb eksamitöö kolmandale hindamisele. Pärast kolmandat hindamist kujuneb lõpptulemuseks kahe lähema hindepallide arvu keskmine.

Kirjutamise puhul hinnatakse keelepädevust (keeleline korrektsus, sõnavara mitmekesisus, lause pikkus ja struktuur, süntaktiline mitmekesisus, õigekiri ja kirjavahemärgid), diskursuspädevust (teksti loogiline ülesehitus ja arendus, teksti sidusus, ladusus, pikkus), funktsioonipädevust (ülesande eesmärgikohane ja tõhus täitmine), sotsiolingvistilist pädevust (kirjutise adressaadi arvestamine, sobiv stiil ja žanr).

Kirjutamisosa esimese ülesande hindamiskriteeriumid on jagatud kahe aspekti vahel: sisu ja keeleline korrektsus. Iga aspekti eest on võimalik saada 0-4 punkti. Kirjutamisosa teise ülesande hindamiskriteeriumid on jagatud nelja aspekti vahel: sisu, teksti ülesehitus, sõnavara ja grammatika. Iga aspekti eest on võimalik saada 0-3 punkti.

Suulise osa eest on võimalik saada 20 punkti. Rääkimisosa hindaja on kvalifitseeritud saksa keele õpetaja, kes on läbinud vastava koolituse ja ei ole eksaminandi aineõpetaja. Rääkimise hindamiseks kasutatakse vastavat hindamisskaalat. Rääkimise puhul hinnatakse funktsioonipädevust (arusaamine oma kõne eesmärgistatusest), diskursuspädevust (väljenduse loogilisus ja sidusus), keelepädevust (sõnavara, vormistiku ja lausestuse valdamine, hääldus, intonatsioon, kõne soravus) ning sotsiolingvistilist pädevust (orienteerumine sõnavallikus ja selle sobitamine kõnesituatsiooniga). Rääkimisosa hindamiskriteeriumid on jagatud nelja aspekti vahel: ülesande täitmine ja interaktiivsus, väljendusoskus, grammatika ning hääldus ja intonatsioon. Iga aspekti eest on võimalik saada 0-5 punkti.